

Llei qualificada de la Justícia

Atès que el Consell General en la seva sessió dels dies 2 i 3 de setembre de 1993 ha aprovat la següent:

Llei qualificada de la Justícia

Títol I

Exercici de la potestat jurisdiccional

Capítol I

Jurisdicció i competència

Capítol II

Del Batlle i Magistrat Ponent

Capítol III

De les resolucions judicials

Títol II

El Consell Superior de la Justícia

Capítol I

Govern de l'organització judicial

Capítol II

Organització i funcionament del Consell Superior de la Justícia

Capítol III

Competència del Consell Superior de la Justícia

Títol III

Extensió i límits de la jurisdicció i organització i funcionament dels Tribunals

Capítol I

Règim de la Batllia i Tribunals

Capítol II

La Batllia d'Andorra (El Batlle i el Tribunal de Batlles)

Capítol III

El Tribunal de Corts

Capítol IV

El Tribunal Superior d'Andorra

Capítol V

Els Secretaris judicials

Títol IV

Conflictes de competència

Títol V

Estatut dels Batlles i Magistrats

Capítol I

Jurament, presa de funcions i promoció

Capítol II

Inamovibilitat

Capítol III

Règim d'incompatibilitats i prohibicions

Capítol IV

Recusació i abstenció

Capítol V

Responsabilitats civils i penals

Capítol VI

Règim disciplinari

Títol VI

El Ministeri Fiscal

Títol VII

Cooperadors de l'Administració de Justícia

Capítol I

La Policia Judicial

Capítol II

Els advocats

Capítol III

Els Procuradors dels Tribunals

Títol VIII

Disposició addicional

Títol IX

Disposicions transitòries i finals

Capítol I

Disposicions transitòries

Capítol II

Disposicions finals

Exposició de motius

L'article 1 de la Constitució, en el seu segon paràgraf, proclama com a principi inspirador de l'acció de l'Estat andorrà el respecte i la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona.

Per traduir en la pràctica judicial diària aquests principis inspiradors de l'Estat de Dret cal assegurar l'existència d'uns òrgans que, des de la seva independència constitucionalment garantida, puguin executar i aplicar imparcialment les normes que neixen de la voluntat popular, d'acord amb el que disposa l'article 85 de la Constitució.

La Constitució, que és la norma suprema de l'ordenament jurídic, vincula a tots els Batlles, Magistrats i Tribunals, els quals interpretaran i aplicaran les lleis de conformitat amb els preceptes i principis constitucionals.

És doncs missió cabdal dels òrgans judicials sotmetre tots els poders públics al compliment de la llei, controlar la legalitat de l'actuació administrativa i oferir a tots els ciutadans una protecció efectiva

en l'exercici dels seus drets i en la defensa dels seus interessos legítims.

L'article 85 de la Constitució andorrana disposa que l'estructura, composició i funcionament de l'organització judicial, que ha de ser única, serà regulada per Llei Qualificada, a l'igual que l'estatut jurídic dels seus membres.

Les exigències del desenvolupament constitucional han imposat al Consell General l'elaboració d'aquesta Llei Qualificada sense poder esperar a l'adopció coetània de les necessàries adaptacions i modificacions de les vigents lleis processals. Aquesta mancança podria introduir una sensació de provisionalitat que les disposicions transitòries vénen a matisar i circumscriure.

Els eixos principals de la Llei estan dibuixats en el Títol I, que recull bona part dels principis consagrats per la Constitució.

De manera especial cal remarcar que la plena independència judicial, dels Batlles, Magistrats i Tribunals, ha de ser valorada posant-la en relació amb el caràcter de totalitat amb què la Llei dota a la potestat jurisdiccional.

A partir de l'entrada en vigència d'aquesta Llei els Tribunals controlaran, sense excepcions ni zones reservades, la potestat reglamentària i l'activitat administrativa, amb la qual cosa cap actuació del poder executiu quedarà sotreta a la fiscalització d'un poder judicial independent i sotmès exclusivament a l'imperi de la llei.

Precisament per garantir la independència del poder judicial, la Constitució andorrana ha creat el Consell Superior de la Justícia, al qual encomana, en l'article 89, la representació, govern i administració de l'organització judicial, devent vetllar per la seva independència i bon funcionament. El Títol II de la present Llei desenvolupa així les competències i facultats d'aquest important òrgan constitucional.

D'altra banda, la posta en pràctica del dret a la jurisdicció i a una tutela judicial efectiva consagrat a l'article 10 de la Constitució andorrana requeria com a condició indispensable, que tots els òrgans jurisdiccionalment comptessin amb els titulars suficients. Aquesta voluntat, con-

juminada amb el fet que, en l'àmbit civil, es redueix una instància, en considerar el legislador excessiva l'actual possibilitat d'esgotar tres instàncies, ha portat a la conclusió que calia augmentar el nombre de Batlles. La tradicional figura andorrana del Batlle experimenta així, amb aquesta Llei, una transformació important.

La Batllia d'Andorra esdevé una primera instància unificada en els tres àmbits tradicionals de la jurisdicció: civil, penal i administrativa. El Jutjat de Delictes Menors desapareix del nou organigrama i les seves competències són absorbides pel Tribunal de Batlles. L'apel·lació de les decisions que adoptin els Batlles, en tant que Tribunal unipersonal o el Tribunal de Batlles, en tant que jurisdicció col·legiada, serà substanciada davant el Tribunal de Corts, en matèria penal, o bé davant el Tribunal Superior de Justícia.

El nou sistema processal andorrà limita així els recursos a un segon grau de jurisdicció en tots els àmbits, salvat en matèria constitucional. Aquest nou plantejament obliga el legislador a donar al Tribunal Superior, ara també unificat i estructurat en tres sales (civil, penal i administrativa), que compta amb plena jurisdicció, els mitjans per assegurar de manera adient la funció reguladora del Dret que pertany, en altres països, al Tribunal de Cassació.

De manera especial en matèria de dret privat, el paper de la Sala Civil, que ve a substituir els dos Tribunals Superiors de la Mitra i de Perpinyà, serà força important en la recerca del Costum i el dret supletori, així com en la seva evolució. La Jurisprudència, font del dret ara unificada, comptarà també amb una autoritat més gran i farà possible una estabilitat jurídica atès que es fa difícil pensar que el legislador andorrà vulgui, en el futur immediat, orientar-se vers una codificació del Dret privat.

D'altra banda, l'establiment d'un veritable Estat de Dret, amb la seguretat jurídica i el recurs més sovintejat a la justícia que comporta, conjuminat amb la multiplicació dels textos legislatius i reglamentaris que amb tota seguretat es promulgaran en el marc de l'endegament de les noves institucions i amb la facilitat d'accedir a una justícia civil esdevinguda

lliure de taxes per assegurar la seva grauitat, suposarà obligatòriament un augment del nombre de litigis. Aquest més que previsible augment del contenciós judicial fa indispensable el nomenament d'un nombre de Batlles i Magistrats suficient per assegurar, a tots els nivells, a la vegada la qualitat i el rendiment del treball de l'oficina judicial.

La Llei consolida també la institució del Ministeri Fiscal, que té per missió de vetllar per la defensa i aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i de promoure davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general.

Tot i que cal fer remarcar, també aquí, que el calendari constitucional obliga a deixar per a una ulterior disposició legal la configuració del que ha de ser un veritable estatut del Ministeri Fiscal, convé remarcar que, ja des d'ara, es reforça el paper de la Fiscalia donant-li determinades facultats de direcció de l'acció de la policia en matèria judicial i consagrant el principi d'obligada informació al Ministeri Fiscal per part de la policia.

La funció dels Advocats queda també consagrada com a representants i defensors de les parts atès que a ells els hi correspon garantir l'assistència jurídica al ciutadà en els judicis i, en tot cas, en els afers penals.

Finalment, les Disposicions Transitòries i Finals fan possible l'adequació ordenada de l'organització judicial vigent a la que aquesta Llei estableix i fan referència a la necessària adopció posterior de lleis de desenvolupament que han de permetre adaptar les actuals normes de procediment a la nova organització judicial.

Títol I. Exercici de la potestat jurisdiccional

Capítol primer. Jurisdicció i competència

Article 1

La jurisdicció és única i s'exerceix amb plena independència per la Batllia i Tribunals establerts en aquesta Llei, sense perjudici de les potestats jurisdiccionals

reconegudes per la Constitució a altres òrgans. Queden prohibits els Tribunals especials i d'excepció i els de caràcter consuetudinari o d'àmbit corporatiu o professional.

Article 2

1. En l'exercici de la potestat jurisdiccional els Batlles i Magistrats són independents respecte a tots els òrgans judicials i el Consell Superior de la Justícia.

2. Els Tribunals no poden corregir la interpretació o aplicació de l'ordenament jurídic feta pels seus inferiors en l'ordre jeràrquic judicial si no és en virtut dels recursos i apel·lacions establerts per la Llei.

3. Ni els Tribunals ni el Consell Superior de la Justícia no poden dictar instruccions, de caràcter general o particular, adreçades als seus inferiors, sobre l'aplicació o interpretació de l'ordenament jurídic que portin a terme en l'exercici de la seva funció jurisdiccional.

Article 3

La competència dels Batlles i Tribunals s'estén a tot el territori de l'Estat, de conformitat amb la Constitució, les lleis i els tractats internacionals aprovats pel Consell General.

Article 4

1. Els Batlles i els Tribunals andorrans coneixeran dels judicis que es plantegin en territori andorrà entre andorrans, entre estrangers i entre andorrans i estrangers d'acord amb el que s'estableix en la present Llei i en els tractats i convenis internacionals en els quals Andorra hi sigui part.

2. Queden exclosos del coneixement de la jurisdicció andorrana els supòsits d'immunitat de jurisdicció i d'execució establerts per les normes de Dret Internacional Públic.

Article 5

Si en la tramitació d'un procés un tribunal té dubtes raonables i fonamentats sobre la constitucionalitat d'una llei o d'un decret legislatiu que sigui d'aplicació imprescindible per a la solució de la causa, formularà escrit davant el Tribunal Constitucional demanant el seu pronunciament sobre la validesa de la norma afectada. Presentada la qüestió de cons-

titucionalitat, se suspendrà la tramitació del procés. El Tribunal Constitucional dictarà sentència dins el termini fixat en l'article 100.2 de la Constitució.

Article 6

Els drets i llibertats reconeguts en els Capítols III i IV del Títol II de la Constitució vinculen immediatament tots els jutges i tribunals a títol de dret directament aplicable. El seu contingut, que no pot ésser limitat per la llei, és tutelat pels tribunals per mitjà d'un procediment urgent i preferent que se substanciarà en dues instàncies, d'acord amb el que disposi la llei escaient.

Article 7

Qualsevol ciutadà andorrà pot promoure l'acció de la justícia mitjançant l'acció popular, reconeguda a l'article 86.4 de la Constitució, en tots els delictes i contravencions penals contra interessos generals. A l'efecte d'admetre l'acció popular el bé jurídic protegit són aquells interessos la titularitat dels quals pertany, per la seva naturalesa o per ser patrimoni comú, a tota la ciutadania.

Els ciutadans andorrans també podran exercir l'acció popular en els delictes contra particulars, sempre que la llei no hagi reservat l'acció a la denúncia del perjudicat o quan tot i no existir aquesta reserva, el perjudicat no hagi formulat denúncia.

Article 8

L'existència d'una qüestió prejudicial penal, sempre que la seva prèvia resolució sigui imprescindible per a la resolució d'un judici civil o administratiu, comportarà la suspensió del procediment fins que aquella no hagi estat resolta per l'òrgan penal competent.

Article 9

1. Els Batlles i Tribunals, de conformitat amb els principis recollits a l'article 10 de la Constitució, hauran de resoldre sempre sobre les pretensions que els siguin formulades i només podran desestimar-les per motius formals si el defecte és insubstancial. D'igual manera hauran d'executar i fer complir les decisions judicials.

2. No obstant, refusaran motivadament i d'acord amb el que estableixi la llei de procediment, aquelles peticions, inci-

dents i excepcions, que es formulin amb manifest abús de dret o frau de llei.

3. No seran admeses i quedaran sense efectes aquelles proves que haguessin estat obtingudes, directament o indirecta, amb violació dels drets i llibertats fonamentals de les persones.

4. Salvades raons excepcionals, que el Batlle o Tribunal haurà de notificar i motivar, els terminis establerts a les lleis de procediment vinculen per igual a tots els intervinents en qualsevol mena de litigi.

Article 10

1. Sense perjudici de les responsabilitats personals dels qui els causin, l'Estat repararà els danys originats per error judicial o pel funcionament anormal de l'Administració de Justícia, salvat en els casos de força major.

2. El dany al·legat haurà d'ésser sempre cert i efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat en relació a una persona o grup de persones. La simple revocació o anul·lació de resolucions judicials no pressuposa per ella mateixa dret a indemnització.

3. L'acció per al reconeixement de l'error judicial o de l'anormal funcionament de l'Administració de Justícia i per a l'eventual avaluació del dany, s'haurà d'instar davant del Ple del Tribunal Superior de Justícia, dins del termini improrrogable de tres mesos, comptadors des del dia en què es pugui exercitar.

4. En el cas que l'error sigui imputat a una de les Sales del Tribunal Superior, els seus membres quedaran exclosos del coneixement de l'acció.

5. Si l'Administració pública, que sempre haurà d'ésser emplaçada, considera que el fet danyós està deslligat en tot o en part del servei i que és personalment imputable a l'autoritat, funcionari o agent que n'és l'autor, per raó de dol o negligència greu i inexcusable, demanarà al Tribunal Superior de Justícia que l'emplaci com a part en el judici, per tal que se sotmeti a la sentència.

Si l'emplaçament no es produeix en temps i forma, l'Administració pública podrà plantejar una acció de rescabament, tal i com preveu el Codi de l'Administració.

6. Una vegada reconegut i avaluat el dany pel Tribunal Superior de Justícia i en el termini improrrogable de tres mesos a comptar de la notificació de la decisió, el beneficiari haurà d'adreçar-se al Govern el qual ordenarà el pagament mitjançant els crèdits establerts per l'article 105 de la Llei de la Jurisdicció Administrativa i Fiscal del 15 de novembre de 1989.

Article 11

La remuneració de tots els Batlles i Magistrats, així com totes les despeses de l'Administració de Justícia en general, són a càrrec dels pressupostos de l'Estat.

Els Batlles i Magistrats reben un sou a càrrec del pressupost i no poden percebre directament o a través del pressupost cap honorari ni taxa judicial en benefici propi.

Article 12

L'obertura d'una instrucció penal en un afer pel qual estigués en curs una enquesta o investigació parlamentària o governativa no suposarà cap menyscapte per les facultats del Parlament andorrà. Tanmateix el Consell i el Govern hauran de comunicar a la Jurisdicció Penal els resultats de les seves enquestes i actuacions.

Article 13

Tant les sentències penals com les resolucions o sentències civils i administratives han de ser públiques i conegudes per les parts i pel poble en nom del qual s'administra justícia.

La Batllia i els Tribunals obriran i tindran al dia els corresponents llibres de resolucions i sentències que seran de lliure accés salvats els casos que, per raons de privacitat derivades de l'obligat respecte al dret a la intimitat reconegut per l'article 14 de la Constitució, el Tribunal acordi limitar l'accés a les parts comparegudes.

Especialment seran d'accés restringit les actuacions en els delictes que són perseguibles a instància de part, sense perjudici de la publicitat del contingut absolutori o condemnatòri, i en els procediments de dret de família.

Capítol segon. Del Batlle i Magistrat Ponent

Article 14

1. En cada plet o causa que es trameti davant un Tribunal es procedirà a la designació d'un Batlle o Magistrat ponent, segons el torn establert per la Secció o Sala en iniciar-se l'any judicial.

2. La designació de ponent es farà en la primera resolució que es dicti en iniciar-se el procediment i es notificarà a les parts.

Article 15

El torn de designació de ponent abastarà tots els Batlles o Magistrats de la Secció o Sala, inclosos els Presidents.

Article 16

Correspon al ponent:

1. La tramitació ordinària del plet o causa.

2. Examinar els interrogatoris, plecs de posicions i proposicions de proves presentades per les parts, informant sobre la seva pertinença.

3. Presidir la pràctica de les proves declarades pertinents, sempre que no hagin de practicar-se davant el Tribunal.

4. Informar els recursos interposats contra les decisions de la Secció, Sala o Tribunal.

5. Proposar els autes resolutoris d'incidents, les sentències i altres resolucions que hagin de sotmetre's a discussió de la Secció, Sala o Tribunal, així com redactar-los definitivament.

Capítol tercer. De les resolucions judicials

Article 17

Les resolucions dels Tribunals quan no estiguin reunits en Secció o Sala i les dels Presidents quan tinguin caràcter governatiu, s'anomenen Acords.

Article 18

1. Les resolucions dels Batlles i Tribunals que tinguin caràcter jurisdiccional es denominen:

a) Providències, quan tinguin per objecte l'ordenació material del plet o causa.

b) Autes, quan decideixin recursos contra providències, qüestions incidentals, pressupòsits processals, nul·litat del procediment o quan, d'acord amb les lleis, hagin de tenir aquesta forma.

c) Sentències, quan decideixin definitivament el plet o causa en qualsevol instància o recurs.

2. Les Sentències podran dictar-se de viva veu quan la llei ho autoritzi però hauran de ser posteriorment documentades amb la fonamentació que procedeixi.

3. Són sentències fermes aquelles contra les que no hi cap recurs, salvat el de revisió o altres extraordinaris previstos per la llei.

Article 19

1. L'execució de sentències estrangeres que hagin de causar efectes civils a Andorra es sotmetrà a la prèvia aprovació del Tribunal Superior de Justícia, el qual podrà, en el seu cas, ordenar l'exequatur, atenent en especial als criteris de reciprocitat. Tot sense perjudici de la col·laboració amb els Tribunals dels altres països en els termes del dret internacional.

2. Les resolucions judicials estrangeres distintes de les sentències podran ésser ateses ja sigui en compliment d'un tractat bilateral o multilateral, ja sigui quan es formuli promesa de reciprocitat.

Títol II. El Consell Superior de la Justícia**Capítol primer. Govern de l'organització judicial**

Article 20

El Consell Superior de la Justícia es compon de cinc membres designats entre andorrans majors de vint-i-cinc anys i coneixedors de l'Administració de Justícia, un per cada Copríncep, un pel Síndic General, un pel Cap de Govern i un pels Magistrats i Batlles.

Article 21

El mandat dels membres del Consell Superior de la Justícia és de sis anys, sense possibilitat d'exercir-lo més d'una vegada consecutiva.

Article 22

1. El Consell Superior de la Justícia nomena els Batlles, Magistrats i Secretaris judicials. Exerceix la funció disciplinària i promou les condicions perquè l'Administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu bon funcionament.

2. També designa, d'entre els Batlles i Magistrats que hagin estat nomenats, els Presidents del Tribunal de Batlles, del Tribunal de Corts i del Tribunal Superior de Justícia. La durada del mandat dels Presidents és igual a la durada del seu càrrec de Batlle o Magistrat i poden ésser renovats en aquesta funció.

Capítol segon. Organització i funcionament del Consell Superior de la Justícia

Article 23

El càrrec de membre del Consell Superior de la Justícia és incompatible amb qualsevol altre càrrec o funció de caràcter públic i amb l'exercici de la funció jurisdiccional o de l'advocacia. En el moment de la presa de funcions del Consell Superior de la Justícia, que s'esdevé sota la presidència del Síndic General, els seus membres presten jurament o promesa d'igual manera que ho fan els Batlles i Magistrats.

Article 24

El Consell Superior de la Justícia es reuneix en sessió ordinària tres vegades l'any, a convocatòria del President. Pot també reunir-se, fora d'aquestes sessions ordinàries, a petició d'un o varis membres, a fi d'examinar qualsevulla qüestió urgent que sigui de la seva competència.

Article 25

1. El membre nomenat pel Síndic General és el President nat del Consell Superior de la Justícia.

2. El President ostentarà la representació del Consell Superior de la Justícia, convocarà i presidirà les sessions, fixarà l'ordre del dia, dirigirà els debats i tindrà vot diriment en cas d'empat. Les votacions seran sempre secretes.

3. Els cinc membres que componen el Consell elegiran, d'entre ells, un Vice-President i un Secretari.

4. El Vice-President substituirà al President en tots els supòsits d'absència,

malaltia o vacant. El Secretari, amb el vist-i-plau del President, aixecarà acta de totes les reunions, nomenaments i decisions del Consell. Les decisions del Consell Superior de la Justícia prenen el nom d'Acords.

5. El Consell quedarà constituït i podrà adoptar acords amb l'assistència de quatre dels cinc membres que el componen. Els acords els adoptarà per majoria.

Article 26

Salvada una causa degudament justificada els membres del Consell Superior de la Justícia tenen el deure de participar a totes les reunions regularment convocades i romanen obligats a respectar el secret de les deliberacions del Consell.

Article 27

Els membres del Consell no poden ésser revocats per l'autoritat o poder que els hagi designat, salvat el cas que, constatada una falta greu, els altres membres del Consell Superior de la Justícia ratifiquin la revocació per Acord unànim.

Article 28

1. A convocatòria del President del Tribunal Superior el conjunt de Batlles i Magistrats procedeixen a elegir per votació secreta el membre del Consell Superior de la Justícia que els pertoca designar.

2. Són electors tots els Batlles i Magistrats en actiu. Són elegibles únicament aquelles persones que siguin de nacionalitat andorrana.

Article 29

En cas de cessació d'un dels membres del Consell Superior de la Justícia es procedirà al nomenament del seu substitut, de conformitat amb el que disposa l'article 89.2 de la Constitució.

Article 30

Els membres del Consell Superior de la Justícia reben una gratificació de funció establerta sobre la base d'unes gratificacions i dietes fixades reglamentàriament d'acord amb la disponibilitat requerida.

Capítol tercer. Competència del Consell Superior de la Justícia

Article 31

Els Batlles i Magistrats són nomenats per un mandat renovable de sis anys, els

Batlles entre persones de nacionalitat andorrana i els Magistrats entre persones de nacionalitat preferentment andorrana, tal com estableix la Disposició Transitòria Segona, paràgraf primer, de la Constitució del Principat d'Andorra, titulades en dret i que comptin amb aptitud tècnica i mèrits propis suficients per a l'exercici de la funció jurisdiccional, pel procediment de presentació de candidatures en concurs-oposició públic.

L'acord de nomenament comporta l'entrada o el manteniment en la carrera judicial.

Article 32

El Fiscal General de l'Estat i els Fiscals Adjunts són nomenats pel Consell Superior de la Justícia, per un mandat renovable de sis anys, entre persones, proposades pel Govern, que reuneixin les condicions per ésser nomenades Batlle o Magistrat.

Article 33

1. S'estableix per a la carrera judicial el següent ordre: Batlle, President del Tribunal de Batlles, Magistrat, President del Tribunal de Corts i President del Tribunal Superior de Justícia.

2. Sense perjudici de la possibilitat de seguir l'ordre establert en el paràgraf anterior, el Consell Superior de la Justícia podrà acordar, en convocar candidatures per a la cobertura de diferents càrrecs judicials, l'obertura del concurs a persones que sense formar part de la carrera judicial reuneixin els requisits generals fixats en l'article 31.

Article 34

Els Secretaris Judicials són nomenats per a una durada indefinida, amb l'estatut de funcionaris de l'Administració General, d'entre persones de nacionalitat andorrana i titulades en dret, pel procediment de presentació de candidatures en concurs públic.

Article 35

1. El poder disciplinari sobre els Batlles i Magistrats que estableix l'article 22 de la present Llei serà exercit pel Consell Superior de la Justícia en les condicions que es regulen en el Capítol VI del Títol V.

2. El poder disciplinari sobre els Secretaris Judicials, Secretaris Adjunts, Auxiliars i Agents de l'Administració de

Justícia pertany als Presidents de cadascun dels Tribunals, d'acord amb les normes administratives generals d'aplicació al conjunt de funcionaris i agents al servei de l'Administració General.

Article 36

A partir de les propostes pressupostàries anuals que li seran sotmeses pels respectius Presidents de la Batllia, del Tribunal de Corts i del Tribunal Superior de Justícia, el Consell Superior de la Justícia elaborarà un projecte de pressupost global de funcionament de l'Administració de Justícia i, dins dels terminis previstos per la Llei General de les Finances Públiques, el trametrà al Govern, o al Ministeri que correspongui, d'acord amb la Constitució.

Article 37

A petició del Govern o del Consell General, el Consell Superior de la Justícia podrà emetre informes amb motiu de la tramitació de les lleis que afectin la Justícia. També podrà emetre informes, per pròpia iniciativa, ja sigui per tal de donar compte de la situació i funcionament de l'Administració de Justícia, ja sigui per promoure millores en les lleis d'àmbit judicial.

Article 38

El Consell Superior de la Justícia, per acord adoptat per unanimitat, podrà atorgar el nomenament de Batlle Honorari o de Magistrat i Fiscal Honorari a aquells que, havent servit tal càrrec, cessin en les seves funcions jurisdiccionals.

Títol III. Extensió i límits de la jurisdicció i organització i funcionament dels Tribunals

Capítol primer. Règim de la Batllia i Tribunals

Article 39

1. La potestat jurisdiccional atribuïda per l'article 2 de la present Llei als Batlles, al Tribunal de Batlles, al Tribunal de Corts i al Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, s'estructura en la jurisdicció civil, la penal i l'administrativa.

2. La jurisdicció penal abasta els delictes i les contravencions penals.

3. La jurisdicció administrativa controla:

- a) La subjecció al Dret de l'exercici per part del Govern de la potestat reglamentària.
- b) La subjecció al Dret en l'activitat normativa i d'execució de l'Administració Pública enumerada en l'article 13 del Codi de l'Administració avui vigent, així com la subjecció als fins que legitimen dita activitat.

Pertanyen en tot cas a la jurisdicció administrativa:

- a) Els contenciosos establerts en la normativa de Seguretat Social.
- b) Els recursos en matèria de funcionaris al servei de qualsevulla institució pública del Principat.
- c) Els litigis en matèria electoral relatius a llistes i candidatures.
- d) Els litigis sobre responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública i dels seus funcionaris.
- e) Els litigis derivats de contractes d'obres de subministraments i serveis públics convinguts per l'Administració Pública regulats pel Capítol IV del Codi de l'Administració.
- f) Els recursos contra les decisions de l'òrgan competent per a fixar les indemnitzacions per expropiació a causa d'utilitat pública, segons la llei vigent en aquesta matèria.

4. Pertanyen a la jurisdicció civil tots els negocis jurídics privats. Són amb caràcter general pròpies d'aquesta jurisdicció totes les qüestions que no hagin estat expressament atribuïdes a altres jurisdiccions.

Article 40

El període ordinari d'activitat jurisdiccional començarà el dia primer de setembre o el subsegüent dia hàbil i acabarà el trenta-u de juliol de cada any natural.

Article 41

En iniciar l'any judicial se celebrarà l'acte d'obertura, en el qual el President del Consell Superior de la Justícia presentarà la memòria sobre l'estat i el funcio-

nement de l'Administració de Justícia. El Fiscal General presentarà també la memòria anual de la seva activitat exposant el seu criteri sobre l'evolució de la criminalitat i la prevenció.

Article 42

1. Són feriatos judicials, i per tant inhàbils per a totes les actuacions judicials, tots els dies del mes d'agost i els compresos entre el vint-i-quatre de desembre i els sis de gener de cada any judicial.

2. Són dies inhàbils tots els diumenges, dissabtes i els de festa nacional i tots els festius a efectes laborals, segons el calendari establert cada any pel Govern.

3. Són hores hàbils des de les nou del matí fins a les set del vespre, salvat que la Llei disposi altrament.

4. Els dies i hores inhàbils podran ésser habilitats pels Batlles quan hi hagi causa motivada.

5. Sense necessitat d'habilitació especial, tots els dies i hores de l'any són hàbils per a la instrucció de les causes penals.

6. Els terminis es comptaran sempre a partir de l'endemà de la notificació o publicació de l'acte de què es tracti.

Sempre que no s'estableixi expressament altra cosa, els terminis determinats ho seran en dies hàbils, i s'exclouran del còmput els dies inhàbils, d'acord amb l'establert a l'apartat 2n. d'aquest article.

Els terminis determinats en mesos o en anys es comptaran data a data. Si en el mes del venciment no hi havia un dia equivalent al de l'inici del còmput, el termini finalitzarà el dia primer del mes següent.

Si el darrer dia del termini era festiu, el termini finalitzarà el primer dia hàbil següent.

7. L'horari de treball de la Batllia i Tribunals, i de les seves oficines judicials i Secretaries serà fixat pel Consell Superior de la Justícia, sense que mai pugui ser inferior a l'establert per a l'Administració General.

Article 43

Els dies hàbils, en audiència pública, els Batlles i Tribunals celebraran les vistes orals dels judicis penals. Pel que fa a

les notificacions de les sentències dictades i tots els demés actes processals es procedirà a la seva pràctica d'acord amb el que estableixin les lleis de procediment.

Article 44

Correspon al President del Tribunal o al Batlle mantenir l'ordre en l'audiència pública i emparar en el seus drets als presents a la sala.

Article 45

A l'efecte del que disposa l'article anterior els que pertorbin la vista d'un judici, causa o altre acte judicial, donant senyals ostensibles d'aprovació o desaprovació, faltant al respecte i consideració deguts als Batlles, Tribunals, Fiscals, Advocats i Secretaris Judicials, seran amonestats a l'acte pel Batlle o President i expulsats de la Sala si no obeeixen al primer advertiment, sense perjudici de la responsabilitat penal en què puguin incorrer per la comissió d'una contravenció penal.

Article 46

Quan els fets dels quals tracten els articles anteriors arribessin a constituir delictes, els seus autors seran detinguts a l'acte i posats a disposició del Batlle competent.

Capítol segon. La Batllia d'Andorra (El Batlle i el Tribunal de Batlles)

Article 47

Composició.

La Batllia d'Andorra és la jurisdicció de primera instància i instrucció en tots els àmbits jurisdiccional. La Batllia d'Andorra està composta pel conjunt dels Batlles en un nombre no inferior a vuit (8), així com pel seu President. El President del Tribunal de Batlles serà alhora el President de la Batllia.

Article 48

Competència.

La Batllia d'Andorra i els Batlles, ja sigui com a Tribunal unipersonal o en composició col·legiada d'acord amb el que estableixin la present Llei Qualificada i les Lleis de procediment, són competents per a jutjar en primera instància tots els afers contenciosos, salvat el cas, en matèria penal, dels delictes majors.

Els Batlles instrueixen individualment els afers penals.

Exerceixen també com a Tribunal unipersonal la jurisdicció voluntària.

El Batlle de guàrdia és competent per a substanciar en primera instància els procediments previstos en els articles 9.3 i 41.1 de la Constitució.

Salvat en els casos expressament previstos per la Llei els Batlles no poden delegar les funcions atribuïdes. En cap cas la delegació no podrà abastar funcions jurisdiccionals.

Els Batlles i els Tribunals exerceixen també la funció d'inspecció del Registre Civil i aquelles altres que expressament li siguin atribuïdes per llei, en garantia de qualsevol dret.

Article 49

Exercici de les competències jurisdiccionals

1. El Tribunal de Batlles, com a tribunal col·legiat disposa de tres seccions: civil, penal i administrativa. Cada secció, en reunir-se, està formada per tres Batlles.

Els debats són secrets i les decisions s'adopten per majoria.

La redacció de la sentència pertany al Batlle que hagi estat ponent.

2. En matèria penal les contravencions penals són jutjades per un sol Batlle que actua com a Tribunal unipersonal.

Els delictes menors són jutjats pel Tribunal de Batlles.

3. En matèria civil, els procediments de quantia mínima o menor que d'acord amb les lleis processals se substanciaran per un procediment abreujat, són jutjats per un sol Batlle. Totes les mesures de caràcter provisional i cautelar són també adoptades per un sol Batlle.

Tots aquells altres procediments de quantia indeterminada o la quantia dels quals superi el quàntum màxim fixat per les lleis de procediment per subjectar-los al procediment abreujat, són jutjats pel Tribunal de Batlles.

4. En matèria administrativa els afers relatius al contenciós de Seguretat Social són jutjats per un sol Batlle. Totes les altres qüestions d'aquest àmbit jurisdic-

cional són jutjades de manera col·legiada pel Tribunal de Batlles.

Article 50

Organització de la Batllia d'Andorra i atribucions del seu President

1. El President del Tribunal de Batlles, és nomenat pel Consell Superior de la Justícia d'acord amb l'article 90.2 de la Constitució. El seu nomenament li confereix la responsabilitat de l'organització i bon funcionament de la Batllia d'Andorra. Assegura la representació de la Batllia davant les institucions.

2. La Batllia queda estructurada en seccions civil, penal i administrativa i una secció especial d'instrucció. En iniciar-se l'any judicial el President de la Batllia estableix, d'acord amb els respectius nomenaments acordats pel Consell Superior de la Justícia, l'adscripció dels Batlles a cadascuna de les seccions civil, penal i administrativa, així com en les funcions de Jutges d'Instrucció.

El President adopta les seves decisions en aquest àmbit, havent escoltat una ponència formada pel Batlle més antic i el més nou en el càrrec, amb la finalitat d'assegurar una durada suficient a les funcions confiades als Batlles, bo i afavorint una justa distribució de les tasques.

3. El President del Tribunal de Batlles adopta les mesures escaients per assegurar el funcionament de la Batllia d'Andorra i la continuïtat de les seves tasques.

Article 51

Escoltat el parer del Batlle més antic i del més nou en el càrrec, el President de la Batllia, previ acord del Consell Superior de la Justícia, nomena els Batlles que, per un termini determinat, són habilitats per assegurar de manera rotatòria, a més de les seves funcions jurisdiccionals a la Batllia, les de Magistrats al Tribunal de Corts.

Capítol tercer. El Tribunal de Corts

Article 52

1. El Tribunal de Corts és competent per a jutjar, en primera instància, els delictes majors així com per dur a terme l'execució de les seves Sentències i altres resolucions.

2. Exerceix, mitjançant el seu President, les funcions de jurisdicció de vigi-

lència penitenciària i d'aplicació de les penes.

3. Resol les apel·lacions contra les resolucions dels Batlles que afectin la llibertat dels processats o acordin mesures cautelars en període d'instrucció.

4. Jutja, en apel·lació, els recursos contra les sentències penals dictades pel Tribunal de Batlles en causes seguides per delictes menors i pels Batlles en matèria de contravencions penals.

Article 53

Composició

1. El Tribunal de Corts es compon d'un President, un Vice-president i un Magistrat. Els seus membres poden ésser substituïts d'acord amb el que s'assenyala a l'article 51 de la present Llei.

2. Els Batlles nomenats per exercir les funcions de Magistrats suplents no poden, en cap cas, participar en els procediments d'enjudiciament de sumaris que hagin pogut conèixer anteriorment en qualitat de jutges d'Instrucció o jutges de Primera Instància.

Article 54

Organització i funcionament del Tribunal de Corts

1. La responsabilitat del bon funcionament del Tribunal de Corts recau en el seu President.

2. D'acord amb l'article 52.2 de la present Llei el President del Tribunal de Corts disposa d'atribucions específiques atribuïdes pel Codi de Procediment Penal avui vigent, en matèria de vigilància penitenciària, aplicació de les penes que hagi dictat i incidents en matèria d'instrucció sumarial.

3. Les deliberacions del Tribunal de Corts són secretes. Les sentències s'adopten de manera col·legiada per majoria de vots.

4. A proposta del President del Tribunal de Corts, el Consell Superior de la Justícia podrà nomenar Magistrats adjunts per reforçar la jurisdicció o permetre la formació del Tribunal en cas d'existència d'incompatibilitats, recusacions o excuses d'algun dels seus membres.

Article 55

Competència especial en matèria de responsabilitat penal dels membres del Consell General i del Govern

En aplicació del que disposen l'article 53.3 i l'article 74 de la Constitució i, salvat el cas de flagrant delictes, el Tribunal de Corts és competent per acordar la detenció i el processament dels membres del Consell General, de la Sindicatura, i del Govern si són considerats responsables penalment durant la durada del seu mandat.

El procediment serà el que estableix l'article 78 de la present Llei.

Capítol quart. El Tribunal Superior d'Andorra

Article 56

El Tribunal Superior d'Andorra constitueix la més alta instància de l'organització judicial del Principat.

És competent per a jutjar tots els recursos interposats contra les resolucions judicials adoptades en primera instància per la Batllia d'Andorra, en matèria civil i administrativa en els límits fixats per la Llei, així com, en matèria penal, pel Tribunal de Corts.

Té també competència per examinar d'acord amb les lleis de procediment els recursos de revisió interposats contra les seves pròpies resolucions.

Article 57

Composició

El Tribunal Superior d'Andorra es compon d'un President i vuit Magistrats, nomenats pel Consell Superior de la Justícia, de conformitat amb les disposicions de la present Llei Qualificada.

Article 58

Organització i funcionament del Tribunal

1. El Tribunal s'estructura, sota l'autoritat del seu President, en tres sales:

- una sala competent per als afers civils.
- una sala competent per als afers penals.
- una sala competent per als contencions administratiu i de Seguretat Social.

2. Cadascuna de les sales en reunir-se està formada per tres Magistrats, sense perjudici de la possibilitat que els Magistrats estiguin adscrits a dues sales. El President del Tribunal Superior és alhora President d'una de les tres sales. Els Magistrats de les altres sales n'asseguraran la Presidència amb un sistema de rotació anual.

3. Les deliberacions del Tribunal Superior són secretes. Les sentències que són pronunciades en darrera instància són adoptades per majoria de vots.

Capítol cinquè. Els Secretaris judicials

Article 59

1. Els Secretaris judicials, de conformitat amb la present Llei i les lleis de procediment, exerceixen la fe pública judicial i assisteixen als Batlles i Tribunals en l'exercici de les seves funcions.

2. En el curs dels procediments judicials, les seves actuacions les faran per mitjà d'actes i diligències. Lliuraran còpies certificades de les actuacions judicials, no secretes ni reservades, a les parts interessades i practican totes les notificacions i actes de comunicació.

Article 60

1. Els Secretaris judicials són el cap de tot el personal adscrit a la Secretaria de la qual en siguin titulars, sense perjudici de la superior direcció dels respectius Batlles, Magistrats i Presidents.

2. Tenen la responsabilitat de la guarda i dipòsit de tota la documentació, del seu arxiu i de la conservació dels béns i objectes inclosos o afectats en els expedients judicials. Vetllaran perquè els dipòsits de quantitats dineràries, valors, consignacions i fiances, siguin immediatament ingressats a l'Institut Nacional Andorrà de Finances.

3. Els Secretaris judicials queden subjectes a les mateixes incompatibilitats, incapacitats i prohibicions, que les que aquesta llei i les lleis de procediment estableixen per als Batlles i Magistrats.

Article 61

La representació en judici podrà conferir-se, en tots els procediments, mitjançant compareixença davant el Secretari

de la Batllia o Tribunal que hagi de conèixer de l'afer.

Títol IV. Conflictes de competència

Article 62

L'ordre jurisdiccional penal té caràcter preferent. No es podran plantejar conflictes de competència als òrgans de dit ordre jurisdiccional però sí entre els Batlles i Tribunals del mateix ordre penal: Batlle d'instrucció penal, Tribunal de Batlles i Tribunal de Corts. Aquests conflictes seran resolts definitivament pel Tribunal de Corts.

Article 63

Els conflictes de competència entre Batlles en actuació unipersonal, entre aquests i el Tribunal de Batlles i dels Tribunals de Batlles entre si, en qualsevulla altra matèria, seran dirimits definitivament pel Tribunal Superior.

Només es podran plantejar qüestions de competència positiva davant el Tribunal Superior d'Andorra. En tal supòsit, serà el Tribunal qui determinarà definitivament la seva pròpia competència.

Article 64

1. Els conflictes de competència poden ésser promoguts d'ofici, a instància de part i del Ministeri Fiscal.

2. Quan es plantegi un conflicte de competència els òrgans que es trobin en conflicte s'abstindran de continuar coneixent de l'afer fins a la resolució definitiva del Tribunal Superior d'Andorra.

Títol V. Estatut dels Batlles i Magistrats**Capítol primer. Jurament, presa de funcions i promoció**

Article 65

Els Batlles i Magistrats, una vegada nomenats pel Consell Superior de la Justícia i abans de prendre possessió del càrrec, prestaran jurament o promesa davant del Consell Superior, amb la següent fórmula:

"Juro (o prometo) administrar justícia de forma recta i imparcial i complir fidelment tots els meus deures judicials, d'acord amb la Constitució, complint i fent complir les lleis."

Article 66

1. El reclutament i la promoció dels Batlles i Magistrats la farà el Consell Superior de la Justícia, a tenor de les necessitats de cobertura dels càrrecs, tenint en compte l'ordre fixat en l'article 33 i per concurs públic de mèrits entre els candidats.

2. Salvades especials circumstàncies, valorades pel Consell Superior de la Justícia, hom només podrà ésser promocionat a un càrrec superior dins de l'escala, quan hagi prestat, almenys, un mandat sencer en el càrrec inferior.

Capítol segon. Inamovibilitat

Article 67

Durant el seu mandat, els Batlles i Magistrats no podran ésser amonestats, suspesos en les seves funcions, ni separats del seu càrrec, si no és com a conseqüència de sanció imposada per haver incorregut en responsabilitat penal o disciplinària, d'acord amb el procediment establert i amb les garanties d'audiència i defensa.

Article 68

Els Batlles i Magistrats cessaran en el càrrec: per arribar al final del període pel qual hagin estat nomenats, per la seva renúncia, per sanció disciplinària de separació del càrrec, per imposició de pena, principal o accessòria, de separació del càrrec o d'inhabilitació per a càrrec públic, per incórrer en alguna causa d'incompatibilitat o d'incapacitat, i per jubilació.

La jubilació per edat operarà d'ofici en assolir els Batlles i Magistrats l'edat de setanta anys.

Capítol tercer. Règim d'incompatibilitats i prohibicions

Article 69

El càrrec de Batlle i de Magistrat és incompatible amb qualsevol altre càrrec públic, sigui electiu o de designació, amb qualsevulla activitat mercantil, industrial o professional, amb l'exercici de l'advoca-

cia i tota altra forma d'assessorament jurídic i, en general, amb càrrecs o funcions de tot ordre en societats o empreses de negoci, siguin públiques o privades.

Article 70

No podran fer sala conjuntament aquells Batlles o Magistrats que estiguin units per vincle matrimonial o situació de fet equivalent, ni aquells que tinguin entre ells parentiu fins a segon grau de consanguinitat o d'afinitat.

Article 71

Els Batlles i Magistrats han de mantenir una actitud d'obligada reserva en la manifestació de les seves opinions i opcions polítiques. No participaran en les eleccions polítiques més enllà del fet d'exercir el seu dret de sufragi.

Article 72

1. Els Batlles i Magistrats han de mantenir el secret professional respecte a tots els fets i notícies de tot ordre dels quals hagin tingut coneixement en l'exercici de les seves funcions.

2. L'obligació de secret no és invocable davant les jurisdiccions andorranes.

Capítol quart. Recusació i abstenció

Article 73

Els Batlles i Magistrats hauran d'abstenir-se i, en cas de no fer-ho, podran ser recusats, en els supòsits següents:

- matrimoni o situació de fet equivalent, o parentiu fins el quart grau amb qualsevulla de les parts, el seu advocat o el representant del Ministeri Fiscal;
- ser o haver estat tutor, advocat o procurador de qualsevulla de les parts;
- estar o haver estat denunciat, acusat o demandat per qualsevulla de les parts;
- tenir o haver tingut qualsevulla relació jurídica mercantil o econòmica amb qualsevulla de les parts o els seus advocats;
- tenir plet pendent amb qualsevulla de les parts o el seu advocat;
- amistat o enemistat manifesta amb qualsevulla de les parts o els seus advocats;
- tenir interès directe en l'objecte del plet;

- ser el superior jeràrquic d'una de les parts en litigi.

Article 74

Poden recusar:

- en els afers civils i administratius les parts, els seus advocats i el Ministeri Fiscal.
- en els afers penals el Ministeri Fiscal, el processat, l'actor civil o l'acusador particular, el responsable civil subsidiari i els seus advocats.

Article 75

El Tribunal Superior serà informat pel Batlle o Magistrat que hagi decidit abstenir-se de les seves motivacions i decidirà sobre la procedència de la seva admissió. D'igual forma resoldrà sobre les recusacions quan aquestes no haguessin estat acceptades per la Batllia o el Tribunal de Corts. Si la recusació s'adrecés a un Magistrat del Tribunal Superior, serà resolta per una secció de tres membres de la qual no podrà formar part el recusat.

Capítol cinquè. Responsabilitats civils i penals

Article 76

Els Batlles i Magistrats seran responsables civilment pels danys i perjudicis ocasionats dolosament en l'exercici de les seves funcions.

Article 77

La responsabilitat penal dels Batlles i Magistrats per delictes o contravencions comesos en l'exercici de les seves funcions, es depurarà de conformitat amb les disposicions del present capítol.

En mèrits de la seva immunitat judicial, els Batlles i Magistrats només podran ésser detinguts en cas de flagrant delicte.

Article 78

1. El judici de responsabilitat penal contra un Batlle o Magistrat s'incoarà per providència dictada pel Tribunal de Corts, en mèrits de querella presentada pel Ministeri Fiscal, o pel perjudicat o ofès.

2. Les diligències prèvies, processament i instrucció sumarial, quedaran a càrrec d'un Magistrat del Tribunal de Corts.

3. La competència per a jutjar penalment a un Batlle o Magistrat la tindrà, en primera instància, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i en grau d'apel·lació, en segona instància, el ple del Tribunal Superior de Justícia, exclosos els Magistrats de la Sala Penal.

4. Acordat el processament d'un Batlle o Magistrat es procedirà automàticament a la suspensió provisional de l'exercici de les funcions jurisdiccionals que exercixi, per Acord del Consell Superior de la Justícia.

Capítol sisè. Règim disciplinari

Article 79

Els Batlles i Magistrats resten subjectes a responsabilitat disciplinària en els termes i condicions previstos en aquesta llei.

Article 80

La responsabilitat disciplinària dels Batlles i Magistrats l'exigirà el Consell Superior de la Justícia, mitjançant instrucció d'un expedient disciplinari incoat per iniciativa del propi Consell Superior de la Justícia, a instàncies de la persona perjudicada, d'un ciutadà que tingui coneixement dels fets, del Ministeri Fiscal o del President del Tribunal corresponent.

Article 81

1. En el mateix acte en què el Consell Superior de la Justícia acordi la incoació d'un procediment disciplinari designarà, d'entre els seus membres, a un Instructor.

2. En un procediment que, fins a resolució, no s'allargarà a més de tres mesos, l'Instructor practicarà totes les proves tendint a esclarir els fets i a determinar responsabilitats, formularà —si escau— el plec de càrrecs i en donarà trasllat al Ministeri Fiscal i a l'interessat.

3. El Ministeri Fiscal emetrà el seu informe dins d'un termini de vuit dies, en el qual podrà proposar la pràctica de proves.

4. L'interessat disposarà també d'un termini de vuit dies per contestar el plec de càrrecs i proposar totes quantes proves estimi convenientes per a la defensa dels seus drets.

5. L'Instructor decidirà sobre la pertinència de les proves proposades per l'in-

teressat i pel Ministeri Fiscal i disposarà la seva pràctica.

6. Practicades les proves admeses, l'Instructor elevarà les actuacions al Consell Superior de la Justícia. Aquest, prèvia audiència de l'interessat en un tràmit d'al·legacions orals, dictarà resolució definitiva.

Article 82

1. Les faltes comeses pels Batlles i Magistrats en l'exercici de llurs càrrecs es qualifiquen en greus i molt greus.

2. Les faltes greus prescriuran als sis mesos i les molt greus a l'any, totes a comptar de la data de comissió. La prescripció quedarà interrompuda en iniciar-se el procediment.

Article 83

Són faltes molt greus:

1. La infracció a les incompatibilitats establertes en la present Llei.

2. Les accions o omissions que comportin responsabilitat civil, a tenor d'allò disposat en l'article 76.

3. La ignorància inexcusable de les lleis i procediments.

4. La comissió d'una falta greu, quan hagi estat anteriorment sancionada per altres dos de greus, sense que hagin estat cancel·lades les anotacions corresponents.

Article 84

Són faltes greus:

1. La infracció a les prohibicions i obligacions establertes en la present Llei.

2. La inassistència injustificada i reiterada a vistes, judicis o pràctiques de proves que haguessin estat fixats.

Article 85

1. Les sancions que es podran imposar als Batlles i Magistrats per les faltes comeses en l'exercici de llurs funcions són: advertiment escrit, multa de fins a cent mil PTA, suspensió d'un a sis mesos i separació del càrrec.

2. Les faltes greus es sancionaran amb advertiment escrit o amb multa i les molt greus amb suspensió o separació del càrrec.

3. Les sancions prescriuran i es cancel·laran d'ofici les anotacions, transcrits que siguin, des de la data de la imposició, quatre anys per les greus i set anys per les molt greus.

4. La cancel·lació suposarà l'eliminació de tots els antecedents, llevat del cas de sanció de separació del càrrec.

Article 86

En els expedients que, d'acord amb l'article 80 la incoació hagi estat instada per un denunciador particular, el Consell Superior de la Justícia procedirà a notificar-li la resolució adoptada amb la finalitat que aquell valori si el dret o principi constitucional, l'afectació del qual hagués denunciat, ha rebut el tractament degut en la resolució de l'expedient.

Article 87

La resolució definitiva adoptada pel Consell Superior de la Justícia no és susceptible de revisió jurisdiccional.

Únicament es podrà formular recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, en els casos que ho permeti la seva Llei Qualificada.

Títol VI. El Ministeri Fiscal

Article 88

El Ministeri Fiscal, dirigit pel Fiscal General de l'Estat, actua d'acord amb els principis de legalitat, unitat i jerarquia interna.

Article 89

1. Ultra exercitar l'acció pública, el Ministeri Fiscal intervé directament en els processos penals i sol·licita la pràctica de totes les diligències que estimi necessàries per a l'esbrinament dels fets delictuosos i dels seus responsables. Vetlla per a l'estricta compliment de les sentències recaigudes.

2. Sense perjudici de les facultats dels Batlles per actuar d'ofici, quan el Ministeri Fiscal tingui coneixement d'un fet que pugui ésser constitutiu de delictes o contravenció, exercitarà l'acció penal per pròpia iniciativa o a petició del Govern.

3. L'audiència del Ministeri Fiscal és preceptiva en tots els procediments civils en què estiguin interessats absents, me-

nors, incapacitats o persones necessitades de protecció.

4. Cal també audiència del Ministeri Fiscal en els processos relatius al Registre Civil i en tots els altres casos que estableixin les lleis.

Article 90

Els membres del Ministeri Fiscal queden sotmesos al mateix règim de responsabilitats, incompatibilitats, recusacions i abstencions que aquesta llei estableix per als Batlles i Magistrats.

Article 91

Sense perjudici de la seva independència de la jerarquia de les jurisdiccions, els membres del Ministeri Fiscal queden inclosos, a efectes de promocions, retribucions i nomenaments, en la carrera judicial.

Article 92

El Fiscal General i els Fiscals Adjunts, en prendre possessió del seu càrrec, presten jurament o promesa davant del Consell Superior de la Justícia en la mateixa forma que ho fan els Batlles i Magistrats.

Títol VII. Cooperadors de l'Administració de Justícia

Capítol primer. La Policia Judicial

Article 93

Els Batlles i el Ministeri Fiscal dirigeixen l'acció de la policia en matèria judicial d'acord amb el que s'estableix en la present Llei.

Article 94

La Policia Judicial actua sota les ordres dels Batlles i Tribunals, els presta auxili en totes les seves tasques i en l'execució de les decisions de qualsevol ordre jurisdiccional. Especialment, la Policia Judicial dona compliment a les missions que els Batlles disposin en relació a la instrucció de diligències prèvies i sumaris.

D'igual manera i amb la mateixa relació de dependència, durà a terme les investigacions que ordeni el Ministeri Fiscal per a l'esbrinament dels delictes i l'obtenció de proves.

Tot sense perjudici de les tasques generals de prevenció de l'ordre públic i la seguretat que corresponen a la Policia.

Article 95

La funció de Policia Judicial recau en tots els membres del Servei de Policia d'Andorra, sempre que siguin requerits per a prestar-la. Dins de la seva estructura el Servei de Policia d'Andorra podrà establir i organitzar unitats destinades a Policia Judicial.

Article 96

La Direcció de la Policia trametrà diàriament un informe d'actuacions i incidències a la Batllia i al Fiscal General.

Capítol segon. Els Advocats

Article 97

Davant de totes les jurisdiccions i en tots els procediments, és preceptiva l'assistència i la intervenció lletrada, prestada per un advocat inscrit en el Col·legi d'Advocats d'Andorra.

La seva intervenció serà facultativa en els procediments civils seguits per mínima quantia, en els contenciosos seguits en matèria de Seguretat Social i en els procediments penals seguits per contravençions.

Article 98

1. En la seva actuació davant dels jutges i tribunals, els advocats són lliures i independents i gaudeixen dels drets inherents a la dignitat de la seva funció i de la llibertat d'expressió i de defensa.

2. Els advocats han de respectar el secret professional, entès com aquell principi moral i jurídic que els situa en l'obligació i en el dret ineludibles de no revelar cap fet ni document dels que tinguin coneixement, no podent ser obligats a declarar sobre els mateixos.

Article 99

Per tal de garantir a tothom el dret a la defensa i a l'assistència lletrada que atorga la Constitució, es designarà un advocat per a la defensa i assistència d'ofici a qui així ho sol·liciti o, en el procés penal, es negui a designar-lo. La defensa d'ofici, que tindrà caràcter gratuït per aquells que acreditin la seva situació de pobresa o insolvència declarada per un Batlle, anirà a càrrec de l'Estat.

Article 100

Per actuar davant els Batlles i Tribunals en els termes previstos per la present Llei Qualificada i per la legislació general els Advocats hauran d'estar obligatòriament inscrits al Col·legi d'Advocats d'Andorra, salvat que actuïn en defensa de l'Administració General, d'acord amb el que estableix l'article següent.

Article 101

La defensa en judici, davant qualsevulla jurisdicció, dels interessos de l'Estat andorrà correspon als advocats andorrans adscrits al Gabinet Jurídic del Govern, això sense perjudici que el Govern pugui contractar els serveis d'advocats en casos determinats.

Capítol tercer. Els Procuradors dels Tribunals

Article 102

1. Quan en un judici les parts no vulguin comparèixer personalment hauran de fer-ho representades per procurador o advocat andorrà, salvat quan la llei de procediment autoritzi altra cosa.

2. Els procuradors hauran de guardar secret de tots els fets o notícies que coneguin per qualsevulla de les modalitats de la seva activitat professional.

3. Mentre que la Llei no estableixi les condicions especials que s'hagin d'exigir als procuradors andorrans, el Consell Superior de la Justícia procedirà a establir cada any, previ informe del Ministeri Fiscal, la relació de persones admeses a exercir la representació processal de les parts davant les jurisdiccions andorranes.

Títol VIII. Disposició addicional

Per mentre la Llei no estableixi les condicions especials que s'hagi d'exigir als Notaris andorrans, queden confirmats els Notaris nomenats pels Coprínceps.

L'activitat notarial roman totalment deslligada de la funció jurisdiccional.

Títol IX. Disposicions transitòries i finals

Capítol primer. Disposicions transitòries

Primera

Durant tot el període transitori des de l'aprovació i publicació de la present Llei i fins al moment del seu total desenvolupament i efectiva aplicació, seguiran administrant justícia, en nom del poble andorrà, les actuals institucions judicials.

A comptar de la data de publicació d'aquesta Llei les Batlles i Tribunals deixaran de percebre taxes judicials en la tramitació i la substanciació de les actuacions.

El Consell General podrà fixar les eventuals noves taxes judicials, per determinats serveis, que en tot cas seran ingressades a l'INAF a l'ordre del Govern.

Segona

1. Els membres que han de compondre el Consell Superior de la Justícia seran designats, de conformitat amb el que disposa l'article 20 d'aquesta Llei, per tot el dia 14 d'octubre de 1993.

2. El membre que han de designar els Magistrats i Batlles, en aquesta primera ocasió, ho serà per votació feta per tots els Batlles, Jutges i Magistrats del Tribunal de Corts i Tribunals Superiors, que estiguin en funcions a la data del 14 d'octubre de 1993, per convocatòria del President del Tribunal de Corts.

3. Una vegada designats tots els seus membres, el Consell Superior de la Justícia quedarà constituït per convocatòria del seu President.

Tercera

El Govern, d'acord amb el que disposa l'article 32 d'aquesta Llei, presentarà al Consell Superior de la Justícia la seva proposta de nomenament del Fiscal General de l'Estat i Fiscals Adjunts, per tot el dia 28 d'octubre de 1993.

Quarta

El Consell Superior de la Justícia, per tot el dia 15 de novembre de 1993, nomenarà als membres del Ministeri Fiscal, els Magistrats del Tribunal de Corts, els Magistrats del Tribunal Superior de Justícia,

els Batlles i els respectius Presidents de la Batllia i dels Tribunals.

Cinquena

1. D'acord amb el que disposa la Disposició Transitòria Segona, paràgraf 1, de la Constitució, per mentre que la carrera judicial andorrana no disposi de personal suficient per a cobrir els càrrecs de Magistrats i de Fiscal General, podran ésser nomenats, guardant l'esperit d'equilibri, juristes espanyols i francesos.

2. En aplicació de la Disposició Transitòria Segona de la Constitució podran seguir en la carrera judicial per a un nou mandat aquells Batlles o Jutges andorrans que han exercit tals funcions fins a l'entrada en vigor de la present Llei i que no disposen de la titulació en dret.

3. Poden també seguir al servei de l'Administració de Justícia aquells Secretaris de Batllia o de Tribunal que, trobant-se actualment a càrrec d'una secretaria o d'una secretaria adjunta, no disposen de la titulació en dret.

Sisena

Tots els nomenats, prestaran jurament davant del Consell Superior de la Justícia, per tot el dia 25 de novembre de 1993.

Setena

1. Tots els procediments judicials, civils, penals i administratius, que hagin estat començats després de l'entrada en vigor de la Constitució, quedaran sotmesos al contingut d'aquesta llei, sigui quina sigui la seva situació processal.

2. Els que es trobin davant del Batlle o de l'actual Jutjat Administratiu i Fiscal, seguiran el seu curs, pel torn de repartiment que procedeixi, davant del Batlle o del Tribunal de Batlles, segons correspongui.

3. Els que es trobin davant de l'actual Jutjat per a Delictes Menors, seguiran el seu curs davant del Tribunal de Batlles.

4. Els que es trobin davant de l'actual Tribunal de Corts, seguiran el seu curs davant del nou Tribunal de Corts.

5. Els que es trobin davant dels actuals Jutjat d'Apel·lacions, Tribunal Administratiu i Fiscal i Tribunals Superiors de Corts de la Mitra i de Perpinyà, seguiran el seu curs davant del Tribunal Superior de Justícia en la Sala que correspongui.

Vuitena

Excepcionalment, pel que fa als procediments civils en curs i que haguessin estat endegats abans de l'entrada en vigència de la Constitució, es procedirà com segueix:

1. Si es troben davant del Batlle, la sentència que recaigui podrà ésser apel·lada davant del Tribunal de Batlles i la que aquest dicti davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Si es troben davant de l'actual Jutjat d'Apel·lacions, passaran a ésser resolts també pel Tribunal de Batlles i la sentència que aquest dicti podrà ésser apel·lada davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

3. Si es troben davant dels actuals Tribunals Superior de la Mitra o Superior de Perpinyà, passaran a ésser resolts per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Novena

1. Tots els afers dits de visura o "causes de veí a veí" pendents de resolució, seran remesos al Tribunal de Batlles si es troben en les actuals primera i segona instància i a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia si es troben en tercera instància.

2. Les resolucions administratives de veeduria que haguessin estat objecte de recurs en queixa i romanguin pendents de resolució podran ésser objecte d'un recurs extraordinari, davant la Sala administrativa del Tribunal Superior de Justícia, dins els quinze dies següents a la data de l'entrada en funcions d'aquesta Sala.

3. Durant el mateix termini improrrogable de quinze dies, a comptar de la data de la seva entrada en funcions, podran també reproduir la seva acció davant la Sala administrativa del Tribunal Superior d'Andorra, aquells que, en aplicació de l'article 5 de la Llei de la Jurisdicció Administrativa i Fiscal haguessin interposat en el seu dia un recurs en queixa davant les Delegacions Permanents dels Coprinces per un litigi en matèria d'escrutini electoral.

Desena

Durant el període vacacional de Nadal, els diferents òrgans judicials actuals, traslladaran d'ofici els respectius afers en

curs a aquells òrgans que tinguin assignada la competència per a resoldre, de conformitat amb les presents disposicions transitòries.

Capítol segon. Disposicions finals

Primera

Queden derogades totes quantes disposicions anteriors s'oposin o contradiguin el contingut d'aquesta Llei.

Segona

1. La Llei Qualificada de la Justícia entrarà en vigor als quinze dies de la seva publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

2. Totes les institucions judicials i procediments regulats en la present Llei es posaran en funcionament el dia 2 de gener de 1994.

Casa de la Vall, 3 de setembre de 1993

Jordi Farràs Forné
Síndic General

Nosaltres els Coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

François Mitterrand
President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Llei

qualificada del règim electoral i del referèndum

Atès que el Consell General en la seva sessió dels dies 2 i 3 de setembre de 1993 ha aprovat la següent:

Llei

qualificada del règim electoral i del referèndum

Títol I

Disposicions generals

Capítol I

El dret de sufragi

Capítol II

Les llistes electorals

Capítol III

Les candidatures

Capítol IV

La campanya electoral

Capítol V

De les condicions del vot

Capítol VI

Infraccions penals

Capítol VII

El recurs contenciós

Títol II

De les eleccions generals

Capítol I

Convocatòria d'eleccions

Capítol II

Sistema electoral

Títol III

De les eleccions comunals

Títol IV

Dels referèndums

Capítol I

El referèndum de reforma constitucional

Capítol II

El referèndum consultiu

Disposició transitòria primera

Disposició transitòria segona

Disposició transitòria tercera

Disposició transitòria quarta

Disposició transitòria cinquena

Disposició transitòria sisena

Disposició final

Exposició de motius

La modificació del sistema electoral era una necessitat sentida pel poble andorrà. La Constitució recentment aprovada, li ha donat una resposta satisfactòria, tot combinant els aspectes tradicionals, tan arrelats, de representació parroquial amb les innovacions que aprofundeixen el sentit democràtic de les institucions i les adeqüen als temps actuals.

D'aquesta forma la Constitució obliga a un canvi legislatiu i anuncia una llei qualificada per al règim electoral i per als referèndums. Aquesta llei qualificada, és a dir, aprovada per una majoria superior a l'ordinària, és la que ara es presenta. Es compleix, així la disposició transitòria primera de la Constitució i se substitueix i es deroga la Llei Electoral, adoptada pel Consell General de les Valls l'any 1987.

La creació de dos tipus de circumscripcions electorals, unes de parroquials i

una altra nacional, ha comportat modificacions sensibles en el sistema electoral, combinant criteris de representació majoritaris i criteris proporcionals. Ha estat voluntat del legislador que aquesta combinació possibilités alhora l'adequada fidelitat a la voluntat de l'elector i l'estabilitat de les institucions, impedit la proliferació de fraccionaments partidistes excessius que fessin difícil l'existència d'unes majories de govern sòlides.

Aquesta voluntat política s'ha acompanyat de les millores tècniques que, com la revisió semestral del cens electoral o la regulació del procediment contenciós, garanteixen millor el dret a votar dels ciutadans. La regulació d'unes incompatibilitats ben definides contribueix també a l'equilibri entre les institucions i la societat.

Pel que respecta al referèndum, s'ha distingit entre el de reforma constitucional i el consultiu, diferenciant la proclamació dels resultats dels seus efectes. Les eleccions comunals han estat també objecte d'una nova regulació.

El Consell General, que ha portat a terme la tasca de redacció de la Constitució, entén que amb l'aprovació de la Llei Qualificada del Règim Electoral i del Referèndum no ha fet res més que avançar un altre pas en el mandat constitucional que li donaren els ciutadans.

Títol I. Disposicions generals

Capítol primer. El dret de sufragi

Article 1

1. El sufragi és universal, lliure, igual, directe i secret.

2. El dret de sufragi correspon a tots els andorrans, majors d'edat, amb ple ús dels seus drets civils i polítics i no sotmesos a cap causa d'incapacitat prevista per la llei.

Capítol segon. Les llistes electorals

Article 2

Podran exercitar el dret a votar en les eleccions els andorrans que, gaudint del dret de sufragi segons la legislació vigent, figurin nominalment inscrits en la llista